

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Aichadro abbate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

VITA BEATISSIMI AICHADRI ABBATIS

* GEMMETICENSIS, AVTHORE FVLBERTO. FVIT AV. ^{Gimesiēsis}

*tem hic Aichadrus post S. Philibertum Abbas, & nunc in Præpositura Hassprensif
quiescit prope Valencenas in Hannonia, atque illic cum S. Hugone
Archiepiscopo Rothomagensi dæmones ab ob-
sessis expellit.*

PROLOGVS AVTHORIS.

Ominis suis, * Gimesiensis cœnobij scilicet fratribus sanctissimis, Fulbertus peccator salutem. Quod in vita beati Aichadri manū mittere toriēs à vobis iussus, toriēs distulisse accusor, si causam vobis libeat discutere, nō irrationabiliter, vt mihi videtur, tanti oneris sarcinam subterfugisse reperiar. Nam, vt vera fatear, vitæ ipsius textum, casu mihi repertum, aliquandō percurri, quem per loca sanè verborum inanibus flucturis, vt ita dicam, imprægnatum offendi. Quas si iuxta mandatum vestrum demere voluissē, & locum vacantem sine additamento dimississē, dum interrupta verborum series malè coherentes efferret sententias, non castigatum, sed decurratum potiùs, & totum inconueniens opus reliquissē. Nam vestimentum, quod sub seris ad solennem vsum seruatur, si fortè tineis demolientibus, aut quouis modo diruptum, hiãtem scissuram effecerit, vltèrius ad antiqui decoris speciem non valet reparari, nisi quis ex consimili materia & conformi opere pertusum hiatum subtili etiam arte ita repleuerit, vt nec commissuræ signum vllum in eo appareat, nève intuitu oculi quis possit aduertere, quod à pristina soliditate aliquid defuisset. Ego igitur tam subtilis ingenij peritiam in me vigere non sentiens, decreui aut ex toto ommittere, aut ex toto, si fas esset, innouare. Sed istud superbum, illud arduū videbatur. Nam iussa vestra prætermittere, superbum erat: quod supra vires est attentare, temeritas, non ratio, fuerat. Verùm diū mihi super hoc hæsitanti, proxima nocte visa est quadam veneranda canitiē superuenisse persona, vna quident manu virgam, altera codicem gestans. Virgam, qua puerorum errata corriguntur: codicem verò, hunc ipsum, vt mihi videbatur, quem casu mihi oblatum percurrissē me superiùs intuli. Cum his verò & alia, quæ ad vsum artis scriptoriæ quæri assolent. Intendere in eū iubeor. Ille motu indignantis, me in hunc modum coërcuit: Vsq̄uequò, inquit, serue piger, vsq̄uequò ignauiter agis? Vsq̄uequò inobediens eris? Sic minaci me fronte increpitans, codicem cum his quæ tenebat, præter virgam, mihi iactare visus est, ita dicendo: Accipe, & nè vltà dissimules: alioquì venio tibi, & non virgis, sed scorpionibus te vt ignauum & pigritantem cædam alumnum. Mox interrumpente diluculo, stupore simul & horrore consternatus, à lecto dissilui, & ad opus iniunctum, (quid enim aliud facerem?) quamlibet imparè me accinxi. Super quo lectorem, quisquis ille est, obsecro, vt si quid in eo absconum, aut, quod æstimo, rustico stylo editum inuenerit, non obliquo zelo fatuum damnet scriptoris ingenium, sed iubentis veneretur imperium. Nec delectetur pasci amara salsugine cauillationis exemplo eorum, quibus familiaris est vsum, seu rectum, seu prauum quid ab homine audierint, infestis illud odijs impugnare. Nam cum persona per inuidiam displicet, nec recta, quæ protulerit, placet. At contrà bonorum corda, quibus in odium non venit persona, sed culpa, sic praua dijudicant, vt recta, quæ dicuntur, assumant. Discernendis enim sententijs æquissimi arbitri resident, & sic malè prolata respuunt, vt tamen approbent, quæ ex veritate dicta cognoscunt. Solet nanque inter spinarum multitudines de frugis semine spica succrescere. Cauta ergò manu operantis agendum est, vt dum spina tollitur, spica nutriatur: quatenus qui studet eradicare, quod pungit, nouerit seruare, quod reficit.

Hanc ergò lector si mihi veniam præstet, incipiam.

VITA

25. Septem-
bris.
Cap. 1.
Vbertas fo-
li Pictau-
ensis.

Parentes S.
Aichadri.

Virtutibus
poller ad-
huc paruu?

Votu ma-
tris eius par-
turiensis.

Magn' co-
reptus mun-
di in Aicha-
dro puero.

Cap. 2.

Tradit se in
disciplinam
cuidam san-
cto viro.

INTER nobilissimas Aquitanie vrbes, Pictaui civitas ca-
put attollit, qua hinc murali ambitu circumsepta, hinc
copijs militaribus suffulta, & suos fouer ciues interius, &
hostiles procul pellit incurfus. Nam praeter ceterorum
gratiam elementorum, etiam soli vbertas & publicam
famem repellit, & annuis successibus affluentis vnde-
miæ germina grata refundit. Felix hac rerum opulentia
freta ciuitas; sed longè felicior patrocinijs sanctorum
praemunita. Huius intrâ moenia miles quidam alto pa-
rentum sanguine ortus, praediues opibus, inter conciuces
suos, quod rarum esse constat, sine inuidia pollebat, no-
mine Ansharius. Huic erat vxor cognomento Ermena, claris & ipsa orta natalibus,
quæ generosi sanguinis profapiam egregia morum dignitate longè superabat. Cui
circa pauperes & peregrinos officiosa sedulitas, multiplicem apud Deum & homi-
nes gratiam acquirebat. Eius Dominus operibus complacatus, filium illi dedit no-
mine Aichadrum. Qui sacro fonte innouatus, & intrâ patrios lares enutritus, mox
vt annos intellectuales artigit, superna illustratione praeventus, quod ætas immatura
non dederat, multiplici decore virtutum clarus emicuit, sanctis studijs deditus, in
quibus est animæ nobilitas, morum honestas, decus natura, laus disciplina. De illo
pater & mater vario inter se sermone conferebant, quo videlicet cultu, aut quo vi-
uendi ordine se puer egregius gerere deberet: an in patrijs armis se ad militiam se-
cularem accingeret, an sub clericali toga in sortem Domini computari deberet. Pa-
ter siquidem sub Rege Clotario militando, crebris expeditionibus & armorum bel-
lica sarcina perfractus, iam ab ingrato labore, si fas fuisset, quiescere praoptabat: sed
ex decreto legis patriæ hoc vnum necessarium illi incumberebat, vt si terrena patri-
monia inconcussè seruare maluisset, ipse resumptis armis ob defensionem patriæ
ad bella procederet, aut ipse se vicariæ opis auxilio tueretur. Hac legis obseruatione
praestrictus pater, filium militaribus negocijs assuescere praemonebat, vt tali in tem-
pore filius inter armatas legiones militaturus, patrem supportaret annosum. Ma-
ter verò econtrâ mariti consilium longè aliò inflectere nitentur, protestata se pro
filio votis insolubilibus esse obligatam. Nam eo tempore, quo ipsa partu imminen-
tis periculum euasisset, affirmabat, inquã, se quicquid peperisset, diuinis cultibus de-
uouisse. Hanc igitur sibi praestari à marito indulgentiam postulabat, nè retractata pro-
missione voti ream efficeret, nève filius pro hac re aliquando iudicio Dei periclitare-
tur. Verum dum pater multa obstinatione votum mulieris improbaret, nec ipse à
proposito suo emolliri potuisset, ecce ad dirimendam litem inter eos medius illis fi-
lius interuenit, dicens patri, nulla se rerum mortalium ambitione teneri, & idèò nul-
la inanis militiae pompa delectari. Christi, inquit, pater, me militem esse decreui: me,
nisi mors, à militia Christi nemo auellere praualebit, dum tamen, quo id implere va-
leam, me interim à catholicis authoribus liceat addiscere. Vidēs pater filium immu-
tabilis propositi tenere constantiam, noluit eum vltra turbare: quin potius se & fili-
um voluntati Dei attribuit, vt quò filium superna inspiratio euocasset, eò & libenter
pater annueret.

Erat eo tempore in finitima regione senior quidam, vita honesta actibus deditus,
in studijs liberalibus fundatus: qui quanto solerti erat fretus ingenio, tanto æqui &
recti erat constantissimus defensor. Huic familiaris erat consuetudo, auditores suos
de contemptu mundi, de beata vita succedentibus exemplis informare, seipsum alijs
continentiæ ac sobrietatis speculum exhibere. Porro de remotis ac vicinis partibus
huic ad instruendum dignes & nobiles filios suos transmittebāt, quia ipse eo loci, to-
tius disciplinae arcem tenebat: de quibus postmodum Apostolici sacerdotes, venera-
biles abbates, & animarum rectores in sancta Ecclesia claris emicuerunt exemplis.
Quid plura? Huius egregia fama excitatus puer bonæ indolis, venerabilem virū adijt,
expostulans ab eo intimæ conuersationis ipsius sibi locum non negari. At senior cau-
sam itineris, generis quoquē & rerum ex ordine seriem percontatus, puerum gratan-
ter suscepit, summaq; diligentia tractauit. Inprimis diuinæ Pſalmodiæ iussit puerum
prægu-

præguſtare dulcedinem, quam mira celeritate addidit. Nec mora, nouitius ſchola-
ſticus infra breue tempus in omni genere ſacræ diſciplinæ adeò perfectus emicuit, vt
cunctos non ſolum præiret ſcientia, ſed virtutum quoquæ ſuperexcelleret gratia, po-
rens in ieiunijs, patientia fortis, humilitate fundatus, cæterarum etiam virtutum gra-
tia decenter ornatus. Erat adhuc decem, vt videbatur, annorum.

Interea ſubit cogitatio, vt quia confluentem turbam vitare nõ poterat, quæ ſecre-
tum amantibus permoleſta eſt, locum quemlibet deſertum, quemlibet remotum que-
reret, in quo à mundi turbine remotam vitam in arcem ſummæ contemplationis &
quietis ſolidaret. Hæc illi cogitanti auditus eſt locus celeberrimus, cui nomen Anſio-
nis, in quo monachorum non minima turba regularis vitæ diſciplinam ſeruabat. Hinc

ille valdè appetens, iam duodennis eò properare voluit, ſumpta priùs à magiſtro li-
centia, & parentibus ſalutatis, qui eum ſummoperè ab ea intentione reuocare cona-
bantur. Quibus cum ille nulla ratione perſuadere poſſet, vt paterentur ipſum Deo
ſeruire, quod & mater & ipſemet quoque Deo vouiſſent, illis inuitis ad locum memo-
ratum abſceſſit. Quò cum deueniſſet, cum omni reuerentia à fratribus monaſterij ex-
cipitur. Dehinc exploratis ſingulorum officijs, huius humilitate, illius obedientia, ali-

us charitate, cæterorum quoquæ digna conuerſatione, à patre monaſterij & fratribus
venerandus adoleſcens experijt, vt intrà ſanctum eorum collegium aliquandiu ipſum
licuiſſet commorari, & eorum exemplo ſanctæ religionis habitu informari. Nec illud
difficilè impetrauit, proſitentibus cunctis, ſe communionem eius delectari. Suſceptus
itaque intrà caulas Dominici gregis agnus innocens, memoranda de ſe virtutum ex-
empla cunctis exhibuit. Quis enim humilitatis, quis obedientiæ & paciendiæ ipſius do-
cumenta valeat explicare? Ibi coma capitis depoſita, iugum Chriſti ſuaue ſuſcepit.

Nec Chriſtus lucernam ſuam ſub modio diu latere paſſus eſt: verum cæci & claudi, &
varia clade depreſſi, monitis Angelicis ad eum ire iubentur. Nec mora: quocunq; ge-
nere morbi vexati tenebantur, celerem reportabant ſalutem. Quod ille factum à no-
titia hominũ, ſi fas fuiſſet, occultare nitebatur: ſed magnalia Chriſti per vicos & pla-
teas vox publica perſonabat, quæ in aduentu Aichadri præſentem regionem à Deo
viſitatam eſſe aſſerebat. Nam etſi homines ex iuſſu viri Dei ſilere voluiſſent, tamen ex
obſeſſis corporibus dæmones eiecti, fateri cogebantur. Mirantur ſenes, mirantur
iuuenes tantam in eo virtutum gratiam ſubito emicuiſſe, mirantur ciues, mirantur
agricolæ inauditam fertilitatis gratiam terris infulſam.

Iam viginti annorum curſum venerandus expleuerat adoleſcens, cum quadam die
à fratribus obedientiæ onus impoſitum expleturus, longius à monaſterio digrederet-
ur, diuina Pſalmodiæ curſum ex more ſolus decantans: & ecce repente vox illi cæli-
tus emiſſa huiusmodi inſonuit: Ibunt ſancti de virtute in virtutem. Hinc ille circunſpi-
ciens, dum loquentis perſonam nullam intuetur, vocis tamen dulcedine oblectatus,
mirari cœpit qui ſolitarius incedebat, à quo vel ad quem vox hæc perſonuiſſet. Curi-
oſè igitur perluftràs, dum neminem comparuiſſe videret, intellexit ſe cæleſtis oraculi
voce portendi: vt per innocentia ſemitam gradiendo, de imis ad alta virtutum pro-
ficeret, donèc intimæ cõtemplationis oculo ſupernæ viſionis lucem penetraret. Iam
certus vir Domini, intelligit præcedentis verſus finem ſibi ſeruari, & conſequenter
adiecit: Videbitur Deus deorum in Sion. Huius rei ſignum nulli in vita ſua mortali
pandere voluit, niſi cuidam probatiſſimo ſeniori, & fidelis ſilentij viro, quæ, vt & ipſe
celaret hoc, ſummo niſu obteſtatus eſt. Sed quantis quotidianis incrementis antea
in Chriſti ſamulatu profeciſſet, ex hoc tempore arctioribus ieiunijs & vigilijs carnem
domare ſtudebat: vt nulli dubium foret noua de cælo mandata ſuſcepſiſſe, quem ſic
repentè ab anterioris vitæ uſu immutatum videbant.

Interea de ſua parentumque ſalute ſolicitus, cœpit meditari, qualiter patris ani-
mum attentare valeret, vt de rebus hæreditarijs ſuis Eccleſiam Dei hæredem faceret,
& in ſumptus ſeruorum Dei partem aliquam tranſcriberet. Egreſſus igitur, patrem
ſicalloquitur: Tu quidem, pater chariſſime, ante hos annos me hortabaris, vt relicto
propoſito, ad terrena & caduca patrimonia me conferrem, nè alienus hæres in ius
mihi debitum ſubintraret. Quia in reſi tuo fractus imperio à Chriſti militia apoſtatãſ-
ſem, & ad mortale ſeculum & carnale me conferrem matrimonium: obſecro te,
quam tibi animæ beatitudinem exindè venturam præuideras, dum ex nobis filij &
agnati progeniti, in conuiuia, aut certè in vanam & pompaticam militiam effunden-
tes, omne patrimonium perderent? Quocunque verò anima tua pœnali erga ſtulo-
tencr-

Christ^o no-
ui testamēti
author &
Ecclesiæ
sponsus.

Iohan. 5.

Cap. 6.

Parentes li-
benter eius
consiliū am-
plectuntur.

Nota anti-
quorū stu-
diū erga cō-
denda & di-
tanda mo-
nasteria.

Ansaldus
Episcopus
Pictauiēsis.

Psal. 17

teneretur, nihil illi sanè curarent, dum illis in delicijs & voluptatibus incundam sibi vitam agere licuisset. Proindè si patrimonium vestrum in æterno testamēto vultis adscribi, talem ego vobis quæro hæredem, per quem illud & nunquam amittere, & semper habere possitis: per quem illud & temporaliter habere, & æternaliter valeatis possidere: Hæredem, inquam, qui vobis pater & mater sit, qui vos nec in hac vita deserat, & æternæ vos patriæ ciues efficiat. Si quæritis, quis iste tantus, vel quo parente editus: est reuerà diuini genitoris vnica proles, noui & æterni testamenti author potens, Ecclesiæ sponsus immortalis: quem si rerum caducarum vestrarum vultis habere consortem, nec mundana potestas, nec quæ cuncta subruit mors æmula, vobis eas adimere poterit. At si eas retinere vobis satius videtur, videte, nè, dum securè tenere eas confiditis, irrupente mortis articulo cuncta penitus amittatis. Porro vita breuis breuibus suppeditatis alimentis, nec quæ diù stare non potest, longæ stipendijs eget. Reuocemus, si fas est, ab inferis illos diuites, illos potentes, tuos videlicet progenitores, quos nobilis sanguis, alta potentia regius cultus florentes inter suos conciuces exhibebat: reuocemus, inquam, & quæramus, quæ illis apud inferos constat potentia, quæ dignitates, qui ornatus: illis, inquam, quorum corpora tabe & putredine consumpta, intra sepulcra sua seruantur ad illum magni iudicij diem, quo recepturi sunt de bonè gestis præmia, aut de malis supplicia æterna. Vos igitur si ea, quæ sanctis promittitur, beatitudo delectat, salutaris consilij viam arripite: & quæ inuiti amissuri estis, æternaliter seruare contendite. Ecce quæ mihi præstantiora ad vestram æternam memoriam videntur, audistis: vos deliberate, quæ vobis animo potius constet sententia. Verùm præmonitos vos esse volo, vt si meo acquiescitis consilio, nè differatis vsque ad exitum vestrum: quia non reputabitur in præmium, quod non potestis ferre vobiscum.

Ad hæc pater tale filio dedit responsum: Quis, ô fili charissime, quis nisi mente captus hoc consilium non credat nõ ab homine, sed à Deo inspiratum? Licet hucusquæ tua inuenta pro nihilo reputauerimus, iam nihil superest, in quo nostra tibi voluntas contraire debeat. Tu qui es monitor, tu etiam huius fueris operis ordinator, tu procurator adesto. Tu ergo in quocunque nostri patrimonij loco ecclesiam Deo instaurare volueris, nostrum erit ex proprijs sumptibus ædificare, & ex terris, & cæteris, quæ in vsu famulorum Dei competere videntur, munifica largitate ditare. Tu nõsti haud procùl à nobis quendam hæreditarium nobis vicum * Quintianum, in quo monasterium in honorem sancti Petri fundatum, dominus Philebertus regulari disciplina communiuit: sed pro exigua rerum appendentium possibilitate, raro famulantium numero coarctauit. Tu ergo vnum, quod vis, è duobus elige: aut eundem locum de rebus facultatum nostrarum ampliorare contende: aut tu alterum in honorem sanctæ Mariæ in proprio territorio nostro ædificare nè differas: & nos illud terris & vineis, pratis & pascuis vberimis amplificare promittimus. Nec mora, de promissione patris hilarescens, maturius explere ardebat, quod animo conceperat. Sed reputans, quod incõsulto Episcopo illicitum foret sibi in qualibet diocesi monasterium construere, Ansaldum Pictauiensem Episcopum impiger adiit, (nam in parochia sua præfatus ager erat) & super huiusmodi assensum ipsius gratanter impetrauit. Ipse Episcopus libens annuit, ipse primus operi manum apposuit, ipse perfectum oratorium in honorem beatæ Mariæ dedicauit, ipse collata donaria sub testamento scripta roborauit. Quam dedicationis diem solennibus officijs peractam, non sine diuinæ authoritatis nutu expletam, qui affuerant, cognouerunt. Nam dum peractis officijs venerandus Episcopus & beatus Aichadrus ad horam refectiois cum cæteris fratribus ad mensam discubuisent, lector aperto codice, primò sibi oblatum versum Dauidicum intulit: Hæc dies, quam fecit Dominus: exultemus & lætemur in ea. Mox vir Apostolicus ex prophetalis versu sumpta occasione, beatum Aichadrum intuens, iam præ gaudio silentium rupit, & spiritu exultante, Frater, inquit, charissime, nunquid audis, qualiter nos ad exultandum & lætandum diuina psalmodia præstringit? Credo etenim, nec vana fides, non fortuitū lectori prophetalē versum ad manum venisse: sed nutu ipsius, qui cuncta ordinat, factum esse constat, vt intelligeremus nos prophético spiritu præmoneri, vt qui ad supernam Hierusalem festinamus, præsentis ecclesiæ solennem diem exultantibus animis celebrare curemus. Dubium sanè nulli credenti esse potest, quin hodiè super hanc domum, quam licet indigni Deo dedicauius, supernæ ciuitatis pateat ianua, & ipse Dominus, licet semper

per vota & preces fidelium libens suscipiat, hodiè tamen cunctis se presentius exorabile præbeat. Vnde & nos, qui filij Ecclesiæ sumus, matris nostræ hūc diem festum ab anno in annū cultu celebriori renouare studeamus. Itā ordinatis omnibus, quæ loci & temporis opportunitas exigebat, abeunte pontifice, ipse dominus Aichadrus in loco resedit. In quo probatas personas sub regularis disciplinæ titulo constituit: ipse signifer diuinæ militiæ, ipse forma vitæ & speculum sobrietatis & iustitiæ, subiectis suis ad patriam cælestem verbo & exemplo ducatum præbebat intantum, vt crescente religione, infra breue tempus locus ille famæ celebrioris nomen obtineret.

Hac tempestate venerandus Dei sacerdos & Abbas Philibertus, Gimesiensis cœnobij ecclesiam regebat, vir miræ abstinentiæ & doctrinæ, ac vitæ meritis decoratus: de quo liber vitæ editus, inter cætera, quæ ab eo gesta narrat miracula, patientiam & longanimitatem ipsius tantam enumerat, vt si ratio temporum & occasio carcerem, aut ignem, aut certè gladiū exhibuisset, hic certè tenebrosi carceris ergastulum non diffugisset, hic pœnalis incendij flammam, aut ferientis gladium intrepidus subiret. Enimuerò quantas ab impijs insidias, quantas à falsis fratribus vsq; ad carcerem pertulit iniurias, cum tamen nullis ad odium iniurijs, nullis ad vltionem molestijs victrix patientia vnquam potuit incitari? Vigebat sanè in eo virtus autoritatis, qua Reges & principes malè agentes libera fronte corripiebat, longè ab eorum distans confortio, quales nostro hoc tempore in Ecclesia Dei conspicimus, quod non sine dolore dicimus: quibus mos est prauorum principum mores aut omninò tacendo approbare, aut adulatoria arte demulcere. Vnde & ipse ab Ebroino, qui maior in aula regia, aduersus Francorum principes furiali mente cōspirauerat, quiq; beatum Leodegarium, varijs pœnis cruciatum, fecit interfici: vnde ab eodem, inquam, Ebroino infestis odijs insectabatur, hac maximè causâ, quod eum ad monasteriū, de quo præuaricator exierat, redire monebat. Quod cum ille minus audiret, beatus Dei athleta cum à communionem fidelium, velut reprobum & apostatam, extorrem fieri debere iudicabat. Nam is Ebroinus sub rege Clotario Maior domus extiterat, & quia apud Regem præ cunctis familiaris gratiæ locum obtinebat, multos Francorum nobiles sublatis exheredauit patrimonijs, varijsq; perturbare non destitit iniurijs. Verùm defuncto Rege Clotario, cum germanum ipsius Theodoricum in regnum fratris contra voluntatem Francorum substituere idem Ebroinus moliretur, Franci veteris iniuriæ memores, metuentes si eius dispositio præualuisset, ipse in eos rediuiuæ crudelitatis animo perniciosius efferberet, perturbato ipsius consilio, Childericum sibi Regem fecerunt.

Eo terrore consternatus Ebroinus, transfugio sibi consulere satagebat. Sed cum effugij tutum non reperiret consilium, postulat à Rege, vt relictis omnibus, quæ possederat, in monasterio sub regulari disciplina sibi viuere liceret. Rex autem alta mente retractans studia ipsius, quibus aduersum se Ebroinus machinatus fuerat, quò à regno Francorum extorrem faceret, vix ad hanc conditionem inflecti potuit, nisi beatus Leodegarius, quem Rex idem suo consilio præfecerat, multa id prece obtinisset. Itā Ebroinus in monasterio Luxouio monachum professus euasit. Sed nō multò post audiens Childericum defunctum, & Theodoricum in regnum sublimatum, vt leo ruptis retibus elapsus, itā rupto proposito, è monasterio furibundus se exemit: dehinc Regis amicitiam emeritus, in gradum priorem restituitur. O rerum miseranda conuersio, O dolenda libertatis noxiæ conditio. Nam hic, de quo sermo est, Ebroinus videns ad arcem suæ nequitie Regis adspirare potentiâ, se in omnē iram collegit aduersus hos, quos cōtra se de regis electione olim contendisse meminerat, & maximè aduersus sanctum virum Leodegarium. Hunc sanè feralibus odijs persequebatur, nullā ipsius alia causa offensus, nisi quò d apostasiæ ipsius secretò reprehendebat errorem, ac vt pater filium de reditu blandè admonebat. Sed puerila mens non poterat viri iusti correctionē sustinere: immò furiali spiritu accensus, persequi monitorē suū non destitit, donèc oculis effossis, lingua succisa, tadem Christi martyre gladio interfecit.

Porrò beatus Philibertus, cum pro causa monasterij ad palatium properasset, ibi præfatum Ebroinum conspiciens, tentabat ferum animum blandis allocutionibus ad respiciendū consilium inflectere, aut si id non procederet, vel exemplo beati Leodegarij felici vitam morte finire. Igitur vir Dei cum feram pestem à proposito malitiæ nequiret auertere, iam stimulis acrioribus durum pectus cœpit pungere, & quadam de imminentibus animæ supplicijs prædicere. Videns autem callidus hostis in viro

Dies dedicationis ecclesie cultu celebriori quorannis celebranda.

Cap. 7. Magna S. Philiberti virtus & sanctitas. Ei⁹ vita habetur 20. Augusti.

Nota, cur Ebroinus S. Leodegarium persecutus sit.

Cap. 8. Ebroinus sic monachus.

Vilis apostata redit ad vomitū.

S. Leodegariū occidit. Vide vitam eius 2. Oct.

Cap. 9.

Dei tantam mētis constantiā, qua eum à se nullo modo posset auertere, arte quadam moliebatur, si fas fuisset, eum ab increpatione desistere, offerens ei auri & argenti preciosa talenta cum ingentibus ornamentis. Quæ vir Dei alto consilio reprobans, dicebat nulli Christiano fas esse suis donis communicare. Fremens ergò rabidus lupus, ad nocumētum viri iusti se animosius accinxit. Percontatus itaque, cuius diocesis sanus esset, dum comperisset ex Rothomagensis coloniæ monasterio esse, perquirere cœpit argumēta, quibus virum Dei aut penitus extinguere, aut cœnobium ipsum Gimesiense funditus posset euertere. Literas itaq; arte compositas beato Audoëno, qui tunc temporis pontificali cathedram regebat, transmisit, tanq̄ ex nomine Philiberti ad Regem missas, quibus ipsum pontificē reum maiestatis incularet, necnon auri & argenti pondus enorme thesauris regijs eum accumulasse, per quod Regis animum sibi cōciliaret: vt sanctum pontificem à sede propria extorrem, perpetuo exilio damnaret, & se in locū ipsius subrogaret. Ad fidem igitur cōmenti huius faciendā, viros nequissimos subornabat, qui beatum Audoënum, licet longè abhorrentem, tandē, dum dolū non præuidet, importunis monitis ad credendū impellūt, adeò vt sanctum Abbatem carcerali ergastulo recluderet: vbi per aliquod tempus demoratus, anterioris patientiæ virtutem non amisit. Beatus verò pontifex, mox vt accusatiōe ex inuidia confictam intellexit, & vndè inter Ebroinū & sanctum Philibertū causa odiorum emerferat, recognouit, pœnitentia ductus, virum innocentē non sine honore de carcere eduxit, & monasterio suo decenter relocauit. At vir Domini Philibertus, timēs, nè pro vnus sui odio bestialis animus in totum gregē feritatis suæ procellam intorqueret, dum iam terras & possessiones monasterij longè positas assiduīs incursionibus vastare non cessabat, decreuit longius à loco, quem regebat, abire, vbi eremiticam vitam agere potuisset: Sed valde sibi videbatur indignum, gregē sibi cōmissum sine pastoralis regimine reliquisse. Erat ei paulò antè de beato Aichadro fama præconita, per alienos audita, per suos legatos certius exquisita: quòd apud Quinciacum Pictaueſis coloniæ vicū, in sancta cōuersatione nulli inferior claruisset. Hunc, si ita nutu Dei præordinatū foret, suo in loco subrogare nitebatur: vt vel hinc tam sancto viro reuerentiā præfatus aduersarius exhiberet, & à loco suę tyrannidis inuidiam refrenaret. Instabat ei & alia, sed ad id efficiendū causa opportuna. Siquidē memorata vr̄bis Episcopus, Ansoaldus nomine, in insula * Erio maris nuncupata, monasteriū, construxerat, quòd de rebus suis hæreditarijs plenè ditauerat: in quo monasticā regulā instaurare præoptabat: & ea gratia multo ex tempore B. Philibertum eò attrahere conabatur.

Concurrentibus itaq; causis, hinc videlicet Ebroino persequente, hinc Episcopo postulante, tertio autem pro beati Aichadri expeditione, beatus Philibertus sumpta professione, Pictauros vsque peruenit. Ibidem de iniurijs Ebroini, & monasterij sui incommodis, multa & vera conquestus est, quæ vir Apostolicus Ansoaldus primò quidam ægro animo accepit, sed opportunum votis suis euentum gratulatus, viro Dei respondit: Audisti pater amatissime, qualiter Dominus & magister noster celestis discipulos suos, cum de mundi eos persecutione præmuniret, dicebat: Cum persecuti vos fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam. Exigit ergò tempus, vt diabolo exercendæ crudelitatis locum adimas, nè in gregem Dominicum crudelitatis procella effusius incumbat. Prouideat sanctitas tua de monasterio fratrem idoneum, qui oneris huius in se curam suscipiat, qui mores & studia magistri in condiscipulis rependere sobriè nôrit. Ego sanè nõ absq; Dei benigna ordinatione actum esse profiteor, quòd nostris impulsus partibus applicuisti, quem multo ex tēpore videre optabam: vt de tua institutione nostri monasterij, quod Erio maris in insula cōstruximus, patrem habere potuissemus. Nunc quia te ipsum grata temporū occasio nobis condonauit, nè tu, quæso pater, diuinæ, vt vides, ordinationi contraire studeas: sed locum, quem tibi offerimus, regendum suscipe, vt & de cæteris negocijs, quæ curæ pastoralis sollicitudine indigēt administrari, te secundum adiutorem habeam. Cui beatus Philibertus: Prouidebit sibi, inquit, Dominus iuxta volūtatem suam loci ipsius moderatorem, nec diutius sine pastoralis regimine languere patietur locum sibi dicatū: tu mihi tantum causam, pro qua beatitudinis tuæ sedem appetij, nè patiaris (obsecro) mihi negare. Frater & dominus noster Aichadrus apud Quintianum vestræ diocesis vicum, moderno ex tempore monasterium regit. Hunc si vestra paterna gratia ad regendum locum nostrum dare dignabitur, quanuis mihi onerosum sit huiusmodi regimen vltra apprehendere, nõ tamen diffugiā subire, quo dcunq; onus mihi imponitis. Alioquin quod-

cunque

S. Philibertus
contemnit
munera ei.

Vide infir-
gnē Ebroi-
ni fraudem.

Vide quid
possint lin-
guæ menda-
ces.

Ansoaldus
Pictauroſi
Episcopus
construit mo-
nasterium.
Cap. 10.

Matth. 10.

cunq; periculū mihi subeundū sit, locū mihi cōmissum nec metu mortis deseram. Hinc venerandus p̄sul, velut alto vulnere saucius: O, inquit, pater charissime, quantum hoc vno verbo me turbatū reddidisti, quo dilectum nostrū & vniuersā patriā necessarium ab hac prouincia quæris remoueri. *Nota Dei beneficia, p̄pter S. Aichadrū toti regiōni collata.* Qua in re si cōsensum adhibeo, quāta (putas) plebis in me maledicta cōgessero? Nam vt de cæteris virtutibus ipsius sileā, restantur agricolā, faretur plebs vniuersa, ex quo beatus ille frater habitationis suæ in hac diocesi sedē delegit, morbus & tempestas, fames & gladius, grando & sterilitas, & noxia vis procellarum, ab hac regione auferunt, quæ annis singulis pagū istū damnosa infusione populabātur. Omittenda tibi igitur est, frater, hæc petitio: hoc à nobis potius tibi expetendū est, in quo mihi, non vniuersā plebi, incommodus fueris. Veruntamen super his diuinæ volūtatis experimentū capiamus, vt si à Deo authore hæc ista sit promotio, nō intractabilē, sed beneuolū se nostris præbeat consultibus. Si autem inexorabilē offendimus, sciamus nos aduersūs Dei volūtatem quærere à loco suo mouere hominē. Nè tu itaque, frater mi, dissimulandi studio me talia confingere credas, p̄peremus ad virū Dei, & sciscitemur voluntatē ipsius. Talia inter se his duobus patronis conferentibus: proxima nocte beatum virum vox emissa præmonuit, nè obstinatiū aspernaretur mandata, quæ sibi proximo manē delata forent. Diuinitus autē ad regimen Gimesiensis cœnobij p̄ordinatus extiterat. Mox subsequēter illi duo viri Dei, Episcopus Ansoaldus, & beatus Philibertus, in somnis beato Aichadro apparuerunt: Episcopus virgā pastoralē, beatus verò Philibertus regulā S. Benedicti porrigebat, ambo quasi ex vno ore dicentes: Surge frater, & officiū, quod tibi à Deo imponitur, obediēter suscipe. Accipe virgā, per quam subditorum errata corrigas, & ad rectum disciplinæ reducas. Librum etiam, vt tu primò quæ in eo exarata sunt custodias, & in his tibi subiectos informare nè desistas.

Manē autē factō, vir Dei tacitus intrā se visionis ventilabat arcantū, cū equo in cur- *Cap. II.* su fatigatō legatū à p̄fatis patribus missus, ante p̄sentiā ipsius aduenit, & reuerēter consalutato, mox ad futuros patres nunciauit. Animaduertens vir sanctus visionis suæ effectum non longiū differendum, ait: Adiutorium meum in manu tua Deus meus. Si tantū oneris mihi instat sarcina amplectenda, fiat tuo adiutorio: & quodcunq; illud fuerit, tua ope, tuo munimine, cōplacito tibi sine expleatur. Nec mora, superuenientibus patribus tota loci ipsius congregatio cū Crucibus & textis Euangelicis & solēnis pompæ ornatu obuiam venit, dicēs: Benedicti, qui veniūt in nomine Domini. Paratis deniq; omnibus, quæ ius hospitalitatis exigit, dum eos vir Dei ad mensam vocaret, venerādus Episcopus cum beato Philiberto illū paulō ad remotiorē locum educunt, & aduentūs suū causam simul & petitionē exponunt: cum de verbis eorū interim tacitus ad modernam visionē animus ipsius recurrit, & colloquentibus ait: Si est, patres mei & domini, si est, inquam, hoc ex Deo consilium, quis ego sum, qui diuinæ dispositioni contraite debēā? Vos autē miror tot patres venerandos, cōsilio & prudentia sublimes prætermisissē, & me vnum nouitiū, me, inquā, fatuum, nulla virtutum gratia pollentē, ad tantū regiminis onus delegissē. Tu, inquit, pater sancte, nè dixeris. Nam etsi ita foret, vt dicis, potens est ille, cuius nutu nos huc aduenisse confidimus, potens certē omnē gratiā tibi infundere, qui aridā terræ faciē fluentis cælestibus inebriare, & fructum vberiorē de sterili humo producere valet. Quod autē nobis obijcis, prætermisissē nos viros illustres, meritis & prudentia ornatos, & te nouitiū & fatuum elegissē: super his tibi verum responsum damus, quod diū quæsitis & perscrutatis omnibus, omnes in te vno cōspicimus, & singula singulis gratiarū dona dispersita, tibi multipliciter infusa cognoscimus. Nè nos igitur diutiū protrahas, nève cæleste decretum euertere præsumas: sciens quia nō hominibus, sed Deo contrassis videberis, si in consolatos super his nos à te remisseris. Hinc venerabilis heros: Non equidem vobis contraire volo: immò Christo in vobis obedire gratanter exopto. Verum quod superest diei, nobiscum Deo authore peracturi estis, & manē factō, consilium hoc fratribus nostris reuelabitis: quia in consultiis * illicitum est *for. eis,* nobis & illos deserere, & ad alia loca demigrare. Quod & ipsi libenter annuunt. Et iam dies crastina illuxerat: sit cōuentus fratrum panditur eis consilium. Quis verbis explicare queat, quantus dolor, quanta suspiria? Tanquā filij paterni funeris nuncium audissent, dolor internus nullo consolationis verbo leniri poterat, donè gregis Dominici curam sub regimine beati Philiberti constituit, & sub eo, quem ipsi ex fratribus voluissent patrem habere, eligendi liberam donauit optionem. Itā, Deo inspirante, vnanimis facti omnes, communi voto, quod quærebatur, assentiunt. Nec mora: Eligitur quidam venerabilis frater, Probus nomine & moribus, qui ab Episcopo consecratus, à *Probus Abbas in locū*

Aichadri
substitutur.

beato Aichadro institutus, præfatū locum, quoad vixit, strenuè rexit. Data itaq; pace, & valedicētes fratribus, venerāndus pontifex cum beato Philiberto sanctū Dei Aichadrum in Neuftriam prouinciā vsq; deducunt. Hinc Rothomagensis sedis pontificē, beatū Audoēnū videlicet, adeūt, cui beati Aichadri & genus & nomen, immò vitæ sanctitatē notificantes, summa prece deponulāt, vt quia per inuidiā Ebroini Gimesiense cœnobium sine pastore esse nouerat, hunc talem virū ipse loci ipsius rectorē substitueret. Quod & dominus Archiepiscopus libens annuit, simulq; descendēs cum eis, virū Dei Aichadrū præfato monasterio subrogauit. Nec poterat talis cōmutatio sine gaudio esse, & dolore. Mœrēt illi, quod amittunt sanctissimū patrē: gaudēt isti, quod recipiunt consolatorē pijsimum. Substitutus ergò in loco memoratus pater Aichadrus, qualem se quantumq; in omni genere virtutū exhibuit, nō est præsentis negocij per singula explicare.

S. Aichadr^o
præfatur
monasterio
Gimesiensi.

Cap. 12.

Iam dies aduenerat, quo fratres monasterij ad opus obedientiæ causā necessaria promouebat. Beatus verò pater intrā septa oratorij contemplationis secretū agēs tenebatur. Sensit per spiritū vir sanctus, diaboli insidias circa fratres intentari. Qui festinus ad locum properauit. Stabat in medio aggere annoso robore arbor, tendens in aëra, sub quā fratres collecti, saxum ingens à loco (quia serendis frugibus impedimento erat) certatim eruere luctabantur. At verò diabolus, qui per interdiciæ arboris fructum hominī mortē propinauit, ipse fratres sub ruina arboris cōprimere moliebatur. At pater eximius diabolū, infanda securi arborē incidētem, eminūs intuitus, voce & manu, quaterat, innuebat fratribus, quanto cyūs secedere. Stupebāt fratres, patrē sic cursū & clamore festinantem, sed causam penitus ignorabant. Ille triumphale signū Crucis à lōgē contra ferale monstrum emittens, inimicum aufugere cōegit, & sic ab instanti periculo seruos Dei liberauit. Vt autē ad fratres peruenit, cœperunt percontari, quid sic exanimatus accurrisset. Ille inquit: Parcat vobis, fratres, omnipotens Deus: Non videratis inimicū ex aduerso stantem, & præsentem arborē ignea securi concidentem, vt abscissam super vos impingeret, quatenus de ruina seruorū Dei, apud principē suum singularem palmam obtineret? Intuemini igitur in præsentī stipite cæsura leihiferum signum, quā tenui discrimine, nisi Dei præuenisset custodia, omnes vos vnus penē interitus inuoluerat. Hinc fratres, circūcisi roboris monstruosam ambustionem contuentes, stupore simul & timore confusi, seipsos desperabant, nec se viuere credunt, sed somnium putant: Cernentes ingentem cæsura ex se tetrum odorem emittere, velut igne sulphureo perustam: poma verò, quæ pauloantē autumnali decore formosa paruerant, à sui decoris specie in carboneam nigredinem conuersa horruerant: quæ si quis manu atrectāisset, in cinerem mox intolerabili cum fœtore soluebatur. Clamant fratres, funeream arborem erui debere, nè vltrā per eam fraus diabolica mortalibus valeat insultare. At pater sobrius: Licet, inquit, pars aduersa in ea artis suæ nequitiam attentare voluerit, ego potius hanc in memoriam nostram & vestram seruandam iudico, vsquequò vetustate consumpta, aut ventorum impulsu victa succumbat: vt ipsa nobis semper timorem incutiāt, & cautos esse contra insidias diaboli præmoneat.

Signo Crucis
abigit
dæmonem.

Cap. 13.
Cauda eti-
am minima
peccata.

✂ forpice

Vnum superest dignum memoratu, quod ad incutiēdam cunctis formidinem valdè utile est: nè vanæ securitati dediti, dum in minimis peccare non timent, in magnis fiducialius offendant. Sanè pater eximius pro causis monasterij agendis, per quoddam sabbatum occupatus tenebatur, adeò vt nec puncto temporis ab instāti negotio posset se eximere. Immemor ergò sui, dum cæteri fratres ex consuetudine nouitia agerent, ipse sub horā nonam tardiùs agebat. Accito itaq; tōsore, capillos capitis ✂ forpice iussit sibi equari. Quod cum ageretur, videt humane salutis aduersariū, quā promptus sit ad nocendū, quomodo de nostris offensionibus exultet. Et ecce diabolus intrā tenebrosū cellæ angulū se continebat, nefandā cautionem in manibus tenēs, & semper, vt attonsa coma deorsum influebat, ipse colligere, & in numerum capillaturam omnem redigere videbatur. Res tremenda, & sollicitè pensanda. Vt ergò vir Dei visu pererrante cellæ habitaculum cœpit attentius perlustrare, inuisam mox faciem recognouit, malignum artificem mox cum indignatione interrogauit, dicens: Quid tu animarum prædo hoc nostri habitaculi diuerforium insidiaturus obsedisti? O nequissime, quod tibi præmium thesaurizare cōfidis de seductione seruorum Dei, cui de propria nequitia constat æterna perditio, & de subuersione iustorū pœnalis crescit cruciatus? Ad hæc verba viri Dei impurus minister respōdit: Quid tu velut rerum ignarus requiris? Si nescis, meū est officium, seruorū Dei habitacula reuifere, & offensas singulorū breuiario meo adnotare, & sic principi nostro referre, nè ad cōcilium ipsius reuertentē vacuū, supplicij durioribus

Officiū im-
puri dæmo-
nis.

bus iubeat ex cruciari. Nam huius ministerij fors, mihi de te singularem hodie palmam apud principem meum obtinebit, dum te Dominicae noctis festiui tempus illicito opere transgredi renuncio, qui te forma & speculum religionis ceteris exhibere debueras, & gaudia festiua temerarius incuruas. Oreum nostro concilio Abbatem. O virum nostris legibus obnoxium. O pastoris egregium exemplum, qui sequaces suos in abruptum offensionis precipitium ipse signifer immergit. Nonrunt principes nostri, quae sit noctis huius potentia, & monachi scire contemnunt. Nox haec nostrum captiuauit imperium, & Christi- colae ipsius graede reprobant sacramentum. Sed quid ego a noxali opere quaero hominem auertere, ut expiato errore reparetur ad veniam? Immo minime a tonsione, minime, inquam, cessa: ut de numero capillorum, nostrae cautionis abacus accumulatur. Hic vir prudens, licet fallacis, hostis tamen sententiam haud aspernatus sustinuit, & mox opus imperfectum in medium remisit. Dehinc nequitiae ministro taliter respondit: Iure tibi contigit, latro nequissime, quod dum seruos Dei culpis noxialibus irretire moliris, tibi potius poenales cruciatus emeraris. Nam apud Dominum meum Iesum Christum veniale est, quodcumque simplici mente a suis cultoribus agitur: dum videlicet in causis sibi dicatis occupati, tardius mundandis corporibus curam impeditimus. Igitur vnde tu palmam tibi paratam gloriaris, inde tibi poenam praenuncio inferendam: quia quantumcumque est genus hoc delinquendi, hic hinc remitto non sine damnosa sorte tui iudicij: quia mox ut confessus poenitentiam egero, videbis fraudis tuae chirographum adeo elimatum, adeo erasum, ut nec ferali merte recolligere possis, quod commisi. Sed ego usquequod impurissimum monstrum sustineo? Arrepto itaque baculo & triumphali signo Crucis, vir Dei in hostem cursu cum verbis huiusmodi inuehitur: Exi hinc immunde spiritus, & ad latebras tuas redi quanto citius, nec vltra seruorum Dei habitacula infestare praesumas. Mox hostis improbus, imperiosa verba non ferens, se e cella pripuit, foeda post se vestigia relinquens. Hinc vir Domini conuocatis fratribus rem ex ordine aperit, culpam fatetur, veniam poscit. Ita omnibus in communi pro excessu patris Domini orantibus, mira res, tonsura nulla, nec capilli incisio vlla comparuit. Qua ex re indubitanter credimus, quia sicut in capite viri Dei, tonsura signum nusquam comparuit, ita iuxta verbum ipsius, de infideli charta character omnis euauit.

Vide impotentis demonis proccacem infultatione.

Nota confessionis & penitentiae vim.

Alio sane tempore fratres ad opus agendum ire necessaria causa monebat. Quibus ne hostis callidus insidiaretur, pater venerabilis illos euestigio subsequi deliberabat, & tanto studiosius, quanto circa se & illos antiquum aduersarium meminerat dimicasse. Assumptis itaque secum duobus fratribus, usque ad locum progreditur, seque socium laboris, non ut patrem, sed ut cooperarium accinxit. Nec multo post, dum paululum laboris superesse videretur, ipsis iridem duobus assumptis, ad quoddam diuerticulum oraturus secessit. Iubet eos interim aliquantulum subsistere, denunciando, ne propius accedant, neve mysticis secretis sese intermiscant. Ipse longiuscule procedit, & incertum, quid diuinum solus tractabat. Ipsi tamen, quid acturus foret, curiosius contemplabantur. Et facta hora, dum genua flectere inciperet, chirothecas, quas manibus gestabat, post tergum reiecit. Mira res. Cum orbita solaris tota sub nube umbrosa tegetur, repente se e nube radius erumpens, tanquam ad obsequium missus, chirothecas excepit, & tandiu officiosus sustinuit, quandiu vir sanctus orationi incubuit. At fratres insolita rei nouitate concussi, dum inter stuporem & admirationem haesitarent, ecce tanto maius, quanto mortalibus infuetum miraculum subsequitur. Nam mox ut ab humo exurgens, manus & oculos in sublime erexit, desuper emissa lucis eum mira circumsepsit coruscatio, cuius fulgureus ignis, perculantibus fratribus tantum terrorem incussit, ut penes exanimati, in terram corruerent. Lux haec tunc vnus horae spatio circumplexum virum iustum intra se continebat, cum praefati duo fratres nondum exurgere a terra praesumentes, tamen recepta mente, intra concauam lucis nubem quoddam subtile murmur auribus captabant, sed colloquentium verba arcana discernere nequibant personarum: alternantes sonos intelligebant, sed verborum sensum nequaquam hauriebant. Haec alternatio ducta eousque perstitit, donec globus ipse igneus paulatim se in tenuem aërem immiscens, hominem in apertum emisit. Hic vir Dei semel, bis & tertio flexus, postquam dulcia terra oscula arctius impressit, & se a loco lachrymis perfusus amouit, inuenit, quas paulo ante abiecerat, chirothecas, radio subministrante, pendentes in aere. Quo ex facto gratias iterum agens, eas suscepit, fratribus haec omnia eminens intuentibus: quibus plane haec ipsa occultare quaerebat, sed lucis author sub tenebris ignorantiae lucernam suam visibus humanis noluit abscondere. Siquidem fratres ad locum, quo eos ante subsistere iusserat, reuolvens, ex visionis magnitudine stupetes simul & admirantes offendit. Et dum

Cap. 14.

Chirothecae viri sancti pendentes in solis radio.

Lux mira cum cingit.

Audiuntur voces.

Vult latere vir sanctus, sed non potest.

causam illis paruisse intelligit, ad celandi argumentum conuersus, illos summè obtestatur, nè hoc in vita sua ad publicum effèrent, exemplo summi magistri, qui transfigurationis suæ visionem discipulis, nè propalarent, interdixit.

Matth. 17.

Cap. 15.
Semper vidit demonem.

Nora de
Cruce &
aqua benedicta.

Nec illud silendum arbitror, quòd diabolus semper illi conspicuus, circa eū artis suæ nequitiam efficaciter operari nequibat. Insultare quidem viro Dei multis argumentis laborabat, sed tentationis suæ inania spicula confusus reportabat. Erat planè viro Dei familiaris cōsuetudo, cum fratres post labores diurnos corpora placido somno recrearent, vt pastor sollicitus supra gregem Dominicam vigiliis infomes duceret, & claustra monasterij & singula familiæ Dei habitacula pererrando muniret, gestans secum crucem Dominicam, & aquam exorcizatam ad effugandas importuni hostis insidias. Quadam itidè nocte dū lustratis singulis, lassos artus lectulo paululùm recreandos dedisset, & remotis curis, placitam sibi dare quietem expectaret, sensit per spiritum circa fratres diabolū aliquid machinari. Fugiebat ab eo nimirum somnus, & curis mordacibus magis ac magis incitabatur, nè puncto horæ in somnum oculi clauderentur. Stupet vir sanctus, & visu locū omnem, quo fratres quiescebant, à summo vsque deorsum percurrebat: cum interim versùs meridianam plagam oculos intendens, vidit visu horribilis & deformis monstri imaginem, intrā latebrosam angulum se comprimentem. Considerat ergò attentius, quid latro impius machinetur. Nihil sanè fratribus metuebat, quòd pars aduersa in eos aliquantulùm praualuisset, quos ipse recenti nocte collustratos, signoque viuifico pramunitos, Domino commendarat. Luctabatur hostis improbus fratres quiescentes adire, sed velut mirabili machina repulsus, infra circum, quem sancti viri pedes lustrauerant, se intromittere nequibat. Sed dum sibi sublata nocendi argumeta videt, cœpit eminùs torres iactare ambustos, vt saltem lucernam, quæ in medio triclinij seruis Dei lumen ministrabat, subruere, aut saltem extinguere posset.

Cruce Domini premit diabolum.

Quid plura? Tantas insidias hostis vir sanctus vltra non ferens, arrepto ligno Dominico, in hostem cursu inuehitur, & de loco ad locum fugientem coarctabat. Cui cum nec fugiendi pateret aditus, nec resistendi facultas vlla daretur, conspicatus est fenestram, quam fortè pratergressus vir Domini, dum cætera muniret, signare haud meminuit. Hanc, dum fugientem miles Christi calcatiùs insequitur, coactus hostis vitream cratem comminuens transiuit, & innocuas auras fœtore intolerabili commaculans, ad latebras notas effugit. Sono excitati quidam è fratribus, mirantur patrem talibus horis deambulantem, & anhelis pulsibus expirantem. Causam ergò signis interpretantibus se cupiunt edoceri. Quibus pater venerabilis notis itidè signis responsum reddit, in crastinum conuentum reseruari.

Cap. 15.

Die verò crastina fit ex more conuentus: postulant sibi fratres exponi conflictū nocturni certaminis. Quod dū seriatim illis pater sanctus exponeret, cœperunt singuli animo contabescere, & tanq̃ præsentem hostem intuerentur, perturbari. Quos vt vidit pater egregius deiectis animis, cœpit eos cōsolatorio huiusmodi sermone releuare: Rem istam, filioli, quæ corda vestra noua formidine sauciauit, expedit vobis perugili mente retinere, nè vana securitate torpentes, hostis vos præoccupet improuisus. Sed neque ex hoc deijci vos animo decet, si vobis aduersarius permolestus est, scientes quia sublimiora studia diabolus subtilioribus infestare non desinit insidijs. Carnalibus nanq; & huius mundi amatoribus, quos in præsentis vitæ voluptuosa latitudine ambulâtes comperit, quasi parcendo blanditur: quia nimirum de his securus, ad spirituales se conuertit, & his acriùs instat more latronum, ad prædam festinantium: qui dum fugientem innocuam turbam insequuntur, quoscunq; cursu superant, hos transilientes à tergò relinquunt: in eos verò, quos præ oculis conspiciunt eminùs fugientes: in eos, inquam, studio consequendi vires totas effundunt, & impetu maiore prosequuntur. Veruntamē si reliquis captis, ex omni turba vnus euaserit, ex hoc vno inter eos sapiùs magis querulosa fit recitatio, quàm ex vniuersis captiuis exultatio. Hanc vos, fratres mei, præ oculis gestare figuram præmoneo, nè vestrorū quemlibet scandalizet, si antiquus aduersarius contra seruos Dei sæuit inuidia acriori, dum carnales quosque, quos iam suis mancipauit ditio-

Diabolus quibus magis infestus sit.

Itém quibus blanditur.

nibus, parcendo in delicijs fouet, nutrit atq; demulcet: quos reuerà vana securitate torpentes, postmodum æterno igne cruciandos reseruat. Vos autē, qui contèptum mundum ex toto abdicâtes, ad patriam festinatis, dum intrā mundi retia vos iterum nequit implicare, infestis nō desinit oppugnare conflictibus. Ipse à mūdi exordio genus humanū infectatus, p̄dere molitur: sed tanto nūc instantius, quanto viciniùs mundi exitū agnoscit. Vos igitur nō turbari, neq; dissoluta mente deijci, fratres mei, cōuenit, si habitacula nostra

nostra feralis minister insidiando circunuenit: quia, ut testis est vox Apostolica, aduersarius noster diabolus tanquam leo rugiens circuit, quarens quem deuoret. Eri-
 gite igitur animos, & virili mente contra hostem communem pugnite: nè languen-
 tibus dextris ad pugnam, insultet vobis paratam se ademisse coronam. In quantum
 sanè mihi mortali homini visum est, hucusquè vitæ præsentis stadium sobriè & iustè
 viuendo, Deo authore, cucurristis: superest, ut cursus vester felici consummatione,
 id est, per quotidiana incrementa virtutum, opratum tendat ad brauium, nè militiæ
 diuinæ soluto proposito, honestum principium turpis exitus obscuretur opprobrio.
 Nam rerum omnium consummatio maiorem quærit laborem. Et quidem naus ipsa,
 quando aduersas alvei vndas contrario cursu superat, si naute lassas ad modicum ma-
 nus remiserint, mox retroactò cursu, naus deflui amnis, inuitis nautis, sequitur vn-
 dam. Sed nec rarò contigisse videmus, ut toto libera currat naus mari, etsi non sem-
 per à puppi ventorum spirent flamina, gubernator tamen velorum sinus obliquat,
 & sine refragio scinditur fretum. Sed vbi ad portum venit, opportuna aurarum
 temperies necessaria est, & angusto ingressus nauium coercetur limite. Maior itaque
 periculi cura, vbi spes propinqua. Aedificantibus quoquè plana exordia sunt funda-
 mentorum, sed ardua celsorum opera fastigiorum. Et plerunquè in ipso claudendi
 operis sine, mercedis suæ munere defraudatur miserandus faber, aut culminis lapsu
 obrutus, aut instabili deceptus vestigio, ut ad inferiora decedat. De agricola quid di-
 cam? Cui prociuctus laboriosior messis, quàm segetis, & vindemiæ, quàm putationis:
 & adultis frugibus grauiora semper metuenda pericula. Nihil ergò nouum, si adhuc
 vos in ipso portu consummandi cursus periculum manet, quibus per angustam viam
 iter agendum instat ad patriam, in quam Imperator ille fortissimus militem suum re-
 cipere nescit, nisi victorem: non fugitiuum, sed constantem: non desidiosum, sed
 probatum. Apud ipsum nemo coronatur, nisi qui legitime certauerit. Colluctatio
 nostra non est contra visibiles hostes, sed contra occultum aduersarium: qui dum
 corpora quolibet immunditiæ nauo commaculat, lethali animâ vulnere ab occulto
 fauciat: & frequenter corpore intacto, mentem interiùs vitiorum vulnifico spiculo
 traiecit. Summa igitur vigilantia vnicuique nostrum obseruandum est, ut quia quan-
 tum nos mors vicina manet, penitus ignoramus, omnes in commune conscientias
 nostras confessionis & pœnitentiæ antidoto expremamus, & Dominum, ut importunum
 hostem, qui habitationem nostram circunuolet, à nobis auertat, exoremus, nè de hu-
 ius Dominici, gregis damno remerarius hostis insultet. Hac venerandi patris exhor-
 tatione peracta, videres omnes ad lamenta sese prosternere, in confessione flebili
 mentium occulta aperire, vigilijs corpora & arduis ieiunijs macerare.

1. Pet. 5.

Danda sem-
per opera,
ut bona vita
bono fine
claudatur.Deus fugi-
tinos siue
apostas
nō recipit.
2. Tim. 2.Confessio-
ne & pœni-
tentiæ con-
scientiæ ex-
piandæ.

Cap. 17.

Multa sunt huius viri & admiranda gesta, atque ad ædificationem posterorū vtilia:
 quæ, dum miseræ vanitatis vitabat iactantiam, nè ad hominum notitiam peruenirēt,
 perpetuo studuit commendare silentio. Quæ autem vel fama referente, vel etiam
 virorum illustrium authore testimonio, ad nos vsque peruenire, ne hæc quidem vni-
 uersa stylo comprehendere possumus. Verum vnum, vnum, inquam, stupendum qui-
 dem relatu, sed memoria dignum refero, ex quo vir iste sanctissimus, quantus apud
 summum iudicem sit, indubitanter agnosci potest, vel ad obtinenda quæcunque po-
 poscerit, seu ad exterminanda quæcunque vitauerit. Quadam die intrà cellulam, in
 qua familiare contemplationis secretum agere consueuerat, solitarius residebat, vbi
 hæc ipsa, quæ cum vrgebat sine cessatione, cura super grege Dominico, tunc quoquè
 animum ipsius coepit vehementer agitare, quòd viribus exhaustis veterana ætas ad
 regendam tantam Christi familiam, iam sibi sufficere non videbatur. Erat sanè, sicut
 textus vitæ beati Philiberti commemorat, qui in loco eodem præcesserat, nongen-
 torum monachorum. Quod sanè nulli mirum videri potest. Nam patris huius egre-
 gia fama, & loci circumquaque effusa religio, de remotis terræ partibus homines ve-
 lut apes ad mellea castra, cōuersionis amore ad hunc vnum locum attraxerat. Dum
 ergò supra vires vnus hominis sibi negocium inesse cōsiderat, hæret incertus animo,
 quam in partem pronior inclinare se debeat. Nam multi eum ea tempestate à labo-
 re desistere, & tranquillam sedem quietis suadebant eligere. Quod ille alto consilio
 respuerat, dicens, illam boni operis victimam nequaquam ante oculos interni iudi-
 cis placere, quam finis boni non approbat consummatio: quod in lege caput &
 cauda offerri iussa, præfigurant. Alij autem intolerabilem multitudinem, in breui-
 rem summam redigi horrabantur. Et hoc quoquè vehementer deuittabat, clamans
 huiusmodi

Nongenti
monachi in
cenobio
Gimesien.In operibus
bonis per-
sistendum vs-
que ad finem.
Leuit. 5.

huiusmodi hortamentum de caelo nequaquam inspiratum, ut sacrae familiae numerus dirimendo minuat, qui Angelici ordinis formam vel ipsa numeri similitudine praese ferre videbatur. Nam centenarius nouies multiplicatus, quid aliud innuere videtur, nisi, ut ita dicam, illos ciuium supernorum nouem ordines, ad quorum societatem ipsa numeri tetragona forma praesentem familiam inuitabat? Hac interna speculatione animatus vir Domini, quanlibet senio perfractus, aduersum se semetipsum erigens, tanquam coniurationem inuit, & de infirmitate virtutem, de imbecillitate constantiam exerit, ne sacri collegij beata societas, nisi Christo vocante, summè potentis numerum amittat. Nam & cum aliquando corporis incommodo tardaretur, paterni zelo amoris vincebat corporeae molestiam passionis. In quo illud animaduertendum, quod qui languentibus alijs potenter medelam praestare consueuerat, seipsum curare penitus refugebat: quia dum flagella Dei libens amplectebatur, gaudebat vberius de verbere Dei humiliari, quam de virtutum potentia gloriari. O nostra in hac parte infelicitas, quibus si magnum aliquid egisse contigerit, mox ad populares aures & publicas stationes efferi gratulamur, nihil tunc, quod egimus, arbitrantès, nisi à vulgi opinione nobis Apostolici meriti nomen acquiramus, illud caecis oculis malè intuentes, quod signa & prodigia etiam peccatores in nomine Domini facere videntur. Sed nos ad propositum redeamus.

Cap. 18.

Porro vir Domini cum per spiritum intellexisset vitæ sibi terminum imminere, timens ne grex Dominicus post mortem suam rursus mundi illecebris irretiretur, petiuit à Domino, ut hos corporeo vinculo absolutos in pace susciperet, aut si pro ouibus suis inter mundana discrimina aliquantulum eum laborare iuberet, ipsa quauis consilij sui prouida dispensatione, tanti oneris sarcinam alleuiaret. Nec multò post, sole occidente, dies clauditur: illi ad reficienda somno corpora, in dormitorium se contulerunt. Quos pater venerabilis postquam omnes consignasset, & ipse delectabili sibi stratu cuscino accubisset, rursus curæ prioris stimulantibus aculeos abijcere à se nequibat, donèc diuinæ psalmodiæ cursu arrepto, curas mordaces tali ventilabro abigere à se videbatur: cum inter agendum oculos ad meridianam plagam intendès, vidit angelum miro adpectu & habitu coruscantem, virgam manu gestantem: alterum verò ex aduerso stātem teterrimum, qui flammantibus oculis igneas emittebat scintillas, aliās sanè monstrum horribile & deforme, quale ad puniendas animas reorum figmenta poetica depingunt. Cui prior ille: Quid tu, inquit, immunda bellua feruorum Dei habitacula insidiatus subintrāsti? Nunquid tuum esse aliquid hinc arbitratus aduenisti? Quid tibi & familiae Dei? Nulla tibi licentia ad percutiendum datur hinc aut potestas. Ille econtrā: Si, inquit, annales veteres & modernos inspicis, quæ fuit ab initio gens vlla fortis nostræ ditone adeò libera, ut in ea licenter nobis operandi potestas vlla deesset? Nam primi terrigenæ, quid fraus nostra valeret, experti sunt. Sed ut plura sileam, nunquid non gens Hebræa denos septiès annos captiuitatis deplorās, nostræ dominationis sensit iniuriam? Enimuerò quis fuit dux, & torius feralis consilij architectus, quando in atrio Caiphæ mors Christi tractabatur: quis fuit, inquam, nisi ego? In his tam sublimibus causis, quod meū erat licuisse, non defuit: & nunc à loco isto & familia, ne aliquid mihi liceat, eijciar? Non igitur sanè hinc taliter abscedam, ut non quouis modo imminentem transmigrationem studeam perturbare. Ad hæc sanctus Dei Angelus dixit: Quid tu nequissime Christum hinc nominare praesumis? aut quid tu nefarium consilium in mortem ipsius concitasse gloriaris? Nam mors Christi tibi ademit mundi imperium. Mors Christi, vita est credentium, sed tibi & principi tuo æternale supplicium. Quod verò in primis terrigenis nocendi accepisti potentiam, inobedientia promeruit: qui concessa arbitrij libertate dum malè abusi sunt, extorres à paradisi delicijs, & immortalitatis gloria nudati, indigebant Christi morte reparari. Tu in hac parte nihil tuū inuenies hinc, in quo fraudis tuæ nequitiam exercere tibi liceat: quia in istis obedientia, in istis humilitas, in his charitas regnat: quæ talia, merentur vitæ præmium, non exilium. Quod autem de Hebræorum captiuitate susuras, in illis præuaricatio meruit exterminationem, exterminatio captiuitatem, captiuitas confusionem. In his verò quia non præuaricatio, sed legis Christi obseruantia: non offensio, sed obedientia: non inuidia, sed charitas regnat: idcirco transmigratio, qua vocantur ad præmia, non erit illis ad confusionem, sed ad remunerationem: non ad Babylonem, sed ad Hierusalem caelestem: non sub Chaldaeorum rege, sed sub caelorum dominatore. Ad hæc insidiator malignus ait: Ergò hinc ego

inanis

Non vult
minuatur
monachorū
numerus
vii
sanctus.

Visto 5. Ai.
chadri.

Gen. 3.

Iohan. 11.

Libertas ar.
bitrij.

In monaste.
rio eius obe.
dientia, hu.
militas, &
charitas re.
gnabant.

inanis abibo? Respondit Angelus, dicens: Non sic abiturus es. Habebis hinc ministerium, illis quidem fructuosum, sed non tibi proficuum: illis ad expiationem, sed tibi ad confusionem. Ad hæc ille: Nunquid ego his aut vllis Christicolis debitor sum ad salutem? At ille: In hoc, inquit, istis debitor es, quia si quid in eis est, quod refecari debeat, horrore visionis tuæ purgabitur. Ille e contra: Ab eam, inquit, hinc inanis potius & deceptus, quam ex visione meæ medicinale antidotum illis terror infundat. Hæc inter se illis altercantibus, verba singula vir Domini captans, terrore simul & gaudio concutiebatur. Cui propius Angelus Domini assistens, ait: Tu frater de his, quæ audisti & vidisti, nè terrearis: sed potius cõstans esto, & viriliter age quod cœpisti: quia exaudita est deprecatio tua. Nam in proximo est horum fratrum vocatio: sed & nomina eorum scripta sunt in ordine eorum, qui sequuntur agnum. Tu ergò primo diluculo conuocatis ad te omnibus edicito, vt internas mentium conscientias per confessionem funditis exhauriant, & quantum superest diei, pœnitentiæ se arctius submittant: dehinc sumpto corporis & sanguinis Dominici viatico, sollicitè vocationis horam expectent, parati ad cœnam agni venire.

Conscientias
per cõfessionem
funditis exhauriant
& quantum superest
diei, pœnitentiæ se
arctius submittant:
dehinc sumpto
corporis & sanguinis
Dominici viatico,
sollicitè vocationis
horam expectent,
parati ad cœnam
agni venire.

Cap. 19.

Hinc vir Dei: Qui sunt hi, inquit, & quanti ex familia, qui vocantur? Et Angelus: Media pars horum, inquit, iam ad hanc expeditionem ascripta est, & hi ex nomine, quos hac virga designari mox considerabis. Tu diligenter animaduerte, & hos nominatim iube mox esse paratos. Hinc vir Domini: Si, inquit, isti vocantur ad regnum, quid non exeo cum illis? Cur pater filijs confocius non procedit? Ego igitur senex, & viribus exhaustis impotens, quousquæ ad laborem & ærumnosam vitam post hos reseruo? O si me ex luteo corpore isto dissolui expediat, & esse cum Christo. O si me cum his fratribus meis exire, & ad beatas sedes patriæ caelestis venire donetur. Ad hæc illi Angelus: Venies quidem, venies, sed non modò: Venies, sed non iniustus, & nisi vocatus. Superest tibi adhuc in vinea Domini laborare aliquantulum, & lucrari Deo animas, quæ nondum se satis ad cultum diuini: atis applicuerunt. Quas cum perfecte elimatas ad Christi horrea emiseris, tu quoquæ cum multiplici fructu in senectute bona plenus dierum migrabis ad Dominum. Et quæ putas tunc erit tibi lætitia, cum videris tibi obuiam venire cum psalmis hospites, quos antè pramiseris? Ibi erit tibi & illis communis de alterutra beatitudine lætitia. Tu ergò nè molestè feras, si his ad præmia euntibus, tu interim ad laborem reseruaris. Nec tibi labor ingratus esse debet, cui præmia maiora succedunt: maximè cum alter nec coronam tuam subripiet, nec tibi tua præmia decrescent: quin potius vbi singuli horum propriam mercedem laborum accipient, tu cum singulis, & præter singulos remuneraberis. Hi enim sunt fructus certaminis tui, hi manipuli, quos mittis ad aream Christi.

Phil. 1.
Cupit dissolui
vt vir sanctus
& esse cum
Christo.

1. Cor. 3.

Eccè quæ dicta sunt tibi, memoriter tene, & quæ nunc ago, diligenter intuere. Nam quos tactu virgæ huius attigero, hi sunt, qui vocantur à Domino. Quos verò pertransiens intactos relinquo, hi reseruantur ad tempus vocationis suæ. Hæc fatus, fratres placidæ quietis somno affectos aggreditur, & coram deambulans, alios rangebat, alios præteriens reseruabat. Quæ omnia vir Domini sollicitè intuitus, horum, qui vocabantur, nomina memoriter in pectore recondebat. Vt autè deambulatione expleta Angelum sanctum vir sanctus abire æstimauit, clamabat ad eum, dicens: Si nos hinc abiturus irà relinquis domine, quem familiæ tuæ custodem in his relinquis, aut quod ad officium exterminatorem hunc nobis residere maluisti? Cui Angelus: Nè verearis, inquit, à facie eius: nulla ei in hac Christi familia ad nocendum data est potestas, præter quòd animabus è corpore exituris visio illius expiabilem terrorem incutiet, vt si in eis aliquid est, quod refecari debeat, vel horrendæ illius visionis terrore expietur. Sed neque ego locum istum ex die, qua fundandi sumpsit exordium, deserui, nec deserò. Ad hæc dicta continuò disparuit. Ille autem, qui procul spectabat, spiritus horribilis, vt vidit sibi sublatam nocendi potentiam, tristis ab eo abscessit & confusus. At noctem illam vir Domini totam insomnem ducens, prima luce fratres in auditorium collegit. Quibus circumsidentibus, & de incerta causâ quærentibus, pater affabilis cœpit ab eis sciscitari, si quid nocte illa vidissent vel audissent. Cui respondentes alij, dicebant vidisse se tanquam Paschali festo procedere ad ecclesiam, inestimabilis altitudinis arce fundatam, gemmarum multicoloria varietate pulchrè distinctam. Alij referebant audisse fratres ad cœnam magni principis inuitatos, cum quibus & ipsi procedere optabant: sed is, qui illos vocauerat, dicebat istis, nè ad præsentem cœnam exire deberent iniussi: deberent potius modicum tempus sustinere,

Dæmonis
horridus ad-
spectus pur-
gat animas
fratrum mo-
tuentium.

Visiones
fratrum,

sustinere, donèc militiæ suæ cursu peracto, & ipsi ex nomine vocarentur.

Cap. 21.

Vir sanctus
exponit vi-
siones fra-
trum.

Hinc vir Domini paulò silentium tenens inrà se, tandèm alrè suspirans, ait: Non sunt hæc, fratres mei, vana somnia, nec illusio phantastica: sed sunt certi mysterij documenta, quæ vobis nouæ transmirationis proprietatem propedièm præhunciant affuturam: vobis, inquam, quos de ærumnis huius seculi ad supernam Hierusalem Paschali transitu prædocent euehentos, vt ad cœnam illius magni principis & æternum conuiuium cum electis suis discumbere, & donis cælestibus vberius perfui valeatis. Nè autem vos super hoc mysterio suspensos teneam, qui Paschalis lætitiæ festum acturi, ad montem procedere videbantur, hi sunt, quos preparari diuina vocatio iubet, vt de ergastulo carnis emigrantes, in superna cali arce lætum Pascha cum ciuibus cælestis Hierusalem concelebrent. Qui autem ex vobis residere ad tempus iussi sunt, nè ad instantem cœnam ire debeant, hi sunt, quos adhuc in hoc mortali corpore retineri iubet, donèc carnis tentamina plenius euincant, & contemplationis arcem compræhendant: & tandèm superatis hostibus, ad palmam cali emigrabunt victoriosi. Quarè agitè, fratres mei, & filij charissimi: vt cunquè pigra inertia hucusque vestri immemores & somnolentos vos effecisset, nunc tamen hora est iam vos de somno surgere, & instantem vocationis vestræ exitum subsidijs auxiliaribus præmunire, nè quid in vobis pars aduersa inueniat, quo cursum vestrum præpedire, aut à beatæ regionis sede vos valeat auertere. Proindè acceleranda vobis sunt medicinalis pœnitentiæ remedia, & tanto instantius in lachrymis & confessione querenda, quâto inducijs præfinitis nulla superfedet spes residua. Præoccupemus igitur faciem, quam offendimus, iudicis magni, vt sicut Niniuitarum veteres offensas triduana lamenta expiârunt, ità continuatis triduò icinijs errata nostra expiantes, nos ipsos Domino in cinere & cilicio macrare festinemus: quatenus animas ab omni corruptionis labe emûdatis illi reddere valeamus. Iam fratres aliquantulum turbati, (necdùm enim illis vir Dei visionem exposuerat) cœpère sciscitari ab eo, quid hæc induciæ, quid portenderet totiès repetita vocatio. Quibus ille, nè vlrà manerent incerti, ex ordine cuncta, quæ viderat, exponit. Tum verò videres homines, tanquam alto vulnere fauciatos, in planctum erumpere cum luctuosa huiusmodi querimonia: Quid audimus, dominator Domine, quid audimus? Hæccine nobis instat inaudita calamitas? Siccine nos rapit mors repentina? O rerum summe Deus, nunquid tuo sic iudicio præfinitum esse constat, vt ex vna familia tot repentiè funera efferantur, & mater Ecclesia tot filijs orbata remaneat? Enimuerò si est hæc ira furoris, quæ scelerum nostrorum exigat vindictam, aut certè magnæ pietatis gratia, quæ nos de ærumnis vitæ mortalitatis ad requiem transferri iubeat: nos quid sumus, Domine, qui te in causam vocare debeamus, aut quarè hoc facias, querere habeamus? Sit, sit potius, Domine, libera tibi in omnibus, quæ agis, potentia: & si leniri non potest de nobis præfinita iudicij censura, non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Sit nobis fas vel sub ipsa mortis expectatione optare à te celerem peccatorum indulgentiam, qui potens es sub hora multi temporis reparare negligentiam, dum nimirum pœnitentiâ apud te non tempore annorum pensatur aut mensium, sed profunditate luctus & lachrymarum.

Rom. 13.

Hortatur
fratres, vt
ad mortem
se dignè præ-
parent.

Ionæ 3.

Luctuosa
fratrum que-
rimonia.

Psal. 113.

Cap. 22.

Fratres e-
gregiè se præ-
parent ad
mortem ipsi
imminentem.

His dictis, quis, obsecro, tam saxeam pectus haberet, qui se à fletu & lachrymis continere potuisset, cum videret famulos Christi in terram prostrernere corpora nuda, virgis cædere, pugnis conscia pectora tundere, culpas voce lachrymabili damnare? Nec minus erat videre proprios lectos, nè quid furtiuum inter paleas lateat, penitus euertere, tanto adeò studio, vt si pilus cilicinus inueniatur, mox coram fratribus in medium proferatur. Sed neque hoc sibi impunitum transire optabat is, qui attulerat. Sic sancta illa Christi familia vniuersa in luctu & amaritudine persistens, superuenturum diem expectabat. Flebant isti, quòd fratres charissimos amittebant: illi, quòd ab istis separabantur: & tamen dolendi affectus istis & illis æqualis esse non poterat, dum illi vocantur ad præmia, isti ad laboriosam militiam retinentur. Sed quis dicere sufficiat, quantæ se pœnitentiæ asperitate aliàs affecerint, cum totum illud triduum, atque etiam quartum expectati sui obitus diem absque vllò corporeo alimento transegerint? Etenim cui poterat delectare ciborum refocillatio vlla, vbi ad protelandum vitam cibi comestio nulla superebat? Et iam quarti diei aurora illuxerat, & fratres vniuersi in monasterium conueniunt, diuini sacramenti percepturi viaticum. Qui vt Missam Dominicâ & sacra mysteria expleuerunt, à beatissimo patre suo

Quatridua-
na se inedia
afficiunt.

ſuo abſolutionis ſacræ pignus extremum acceperunt. Dehinc ſacramentis cęleſtibus cōmunicati pacem ſibi oſculantes dederunt, ſicq; in capitulare ſeſſoriū ſe, ſubſequentē patre contulerunt. Ibi ſe ſuasq; animas ſibi inuicē cōmendauerunt. Cū nihil ſupereſſet, niſi horā vocationis expeſtare, vir ſanctus ſingulis adhibuit cuſtodes, qui obennes attentius obſeruaerent, & exitum eorū diuinis pſalmodijs pręmunirent. O dignum memoria ſpectaculum. Erenim ante ipſum animæ exitum videres facies ſingulorum indicibili claritatis ſpecie clareſcere, vt nulli dubitandum foret, in eis iam futurę reſurrexionis gloriam de mutata carnis ſpecie demonſtrari. Iam hora diei tertia inclaruerat, & ecce pars vna, tanquā ſomno quietis reſoluta, dulci quieuit in pace. Hora autem ſexta, pars altera manibus in cęlum erectis, ſeipſam Domino cōmendauit. Simili modo hora diei nona pars tertia expirans, obdormiuit in Domino. Veſpere autem facta, ſubſequenter pars, quę reſidua erat, facta oratione, ſpiritum reddidit. Nos ſanē felicitis huius tranſitūſ horas non ab re enumerare iure putabit, qui hos, de quibus loquimur, corporis Chriſti verē membra eſſe crediderit, qui caput ſuum ſequentes, hora, qua Chriſtus ad paſſionem ductus eſt, & qua Crucis ſuſtinuit patibulum, & qua etiam ſpiritum emiſit, immō qua ſanctum corpus eius ſepulcro tumulatum eſt, ipſi quoquē terrę corpora, beatas Chriſto animas reddiderunt. Nec illud quæri opus eſt, quantam obſeruantiam circa exequias defunctorum hi, qui remanſerant, exhibuerunt. Inſtauratur per octonos dies celeberrimo cultu ſepultura ſanctorum. O felix locus, o tellus, o ager precioſus, tot beatorum corporum theſauro ditiffimus. Neſcit appreciare humanum genus, quanta in te virtus, quā ſalutaria mentis & corporis medicamenta in te lateant, ſi fides exigat.

Nota rem
nijam.

Moriuntur
fratres mul-
ti valde felici-
ter vno
die.

Expletis autem ſacrę ſepultura diebus, ſuggeſtum eſt beato Aichadro de quibusdam fratribus, qui ſe in conſolabili dolore afficiebant, quōd defunctis ſuperuiſſent.

Cap. 23.

Quorum alij morbo, alij ſenio affecti, ingrati vitam ſuſpirantes, dicebant ſe longē eſſe à memoria Dei: alij à primæua ætate Chriſti militiam aſſumpſiſſe, & nec inter extremos conſortes mercedem recepſiſſe: alij longa carnis tentamina toleraſſe, carnem in vigilijs & ieiunijs prolis maceraſſe, & tanto ſe tempore à regno differri condolebant. Quę cū pater venerabilis aud iſſet, iubet fratres coram ſe adduci, & moderata eos increpatione coër cuit in hunc modum: Stulta, inquit, hæc eſt, fratres, quam de vobis audio, querimonia, & vereor, nē, dum vobis conſulere queritis, Deo contraire inueniamini: & vndē ad præmia feſtinatis, indē à præmijs longē efficiamini: quaſi & nos quoquē, ſi eſſet ratio, non idem optaremus. Quis enim animam ſuam nolit ex iſto corpore mortis ſi liceat, abſolui? Sed non licet abſoluere niſi ei, qui ligauit. Naturę vinculo anima coniuncta eſt corpori. Sed quis author naturę, niſi omnipotens Deus? Et quis hoc animæ & corporis noſtri Deo complacitum contubernium interrompere aut diſſociare audeat? Non quia voſ ipſi propria manu vobis mortem inferre velitis, ſed quia vnū quodammodo eſſe videtur, & vitæ finem optare, & mortem ſibi accelerare. Sed quis à domino ſuo depositum ſibi ob cuſtodiam theſaurum, antequam repoſcatur, eijciat? Nōne is graui pulſaſſe iniuria dominum ſuum condemnabitur? Dei poſſeſſio ſumus, Deo ſeruitium debemus: quaſi ſerui expeſtemus imperium: quaſi fideles depositum cuſtodiamus. Non recuſemus vitæ iſtius munus, quod dedit nobis: non refugiamus donum cęleſte. Ab ipſo accepi-
mus, quod ſumus: ipſius quoquē debet eſſe, vt quā diū velit, ſimus. Vtrunque enim ingrati eſt, & citiūs diſcedere, quā velit: & diutiūs viuere velle, quā velit ipſe, qui vitam donauit. Reuerā qui animas corporibus infudit, non erit piger, non erit ad repetendum immemor, cū repetere depositum ei placuerit. Nunquid antē feſtinauit Abraham, quā audiret, Exi de terra tua, & de cognatione tua? Nunquid antē aſcendit Moyses, quā diceretur ei: Aſcende in montem Abarim? Sed aſcende, diſtum eſt: & aſcendit, & mortuus eſt quaſi bonus ſeruus, qui expeſtauerat Domini ſui præceptum. Enimuerō quid intereſt, vnumquenque hoſtrū ſibi manus inferre, aut vitam ingrati velle ſuperuentu mortis abrumpere? Deus omnipotens theſaurum, vt dixi, nobis optimum dedit, atque incluſum in hoc vaſe fictili & conſignatum commiſit nobis cuſtodiendū, quōd ipſi placeat repoſcere. Nōne vtrunque crimen eſt, & reiſcere depositum, non repoſcente eo, qui dedit, vel repoſcenti negare? Si hominis depositum abiſcere, infamiæ eſt: quanto magis, reiſcere depositum Dei? Sed querelarum ſatis ſit. Audio quosdam noſtrū, fratres aſſumptos nimis ægrē ruliſſe, quibus & ego dico, infantilem hanc eſſe moleſtiam. Non enim amiſiſtis fratres, ſed

S. Aichadr^s
reprehendit
eos, qui ſe
dolent non
vnā cū alijs
euocatos.

Quam ſic in
gratu Deo,
prius velle
mori, vel ac-
dus, quā
ipſe Deus
vult.

Gen. 12.

Num. 27.

- Sancti sunt nostri apud Deum intercessores.
- præmissis intercessores. Diuitibus seculi mos est, quando in hostem mouent, aut ad curiam Regis processuri sunt, ante se viros industrios præmittere, qui hospitales casas, & cæteros, qui sunt necessarii, apparatus strenuè procurare festinent. Ità & vobis quandoquæ egressuris, gratum vobis esse debet, tales viros à seculo vos præmississe, qui interim & apud summum principem vobis sint placidi oratores, & in quibus vos suscipiant postmodum, fidereas præparent mansiones. Neque enim amulos vestros emisistis, qui vsurpent præmia vestra, sed qui ampliora efficiunt beneficia vestra. Nolite ergo indignari, quòd iuniores vos præcesserunt: sed instanter elaborate, vt vel ferò cum iunioribus assumi in regno mereamini, scientes quia ante patres antiquos paradysum latro introiuit.
- Luc. 23.
- Cap. 24.
- Per multos sibi nimis consultum quam alijs.
- Postquam his verbis fraterna pectora à concepto dolore compescuit, ipse mox de se sibi documentum exhibuit. Per multorum est genus hominum, qui minus sibi ad consulendum prouidi sunt, quam alijs, & aliorum causam longè melius tractare nõrunt, quam suam. At hic vir sanctus, postquam fratres ad soluenda defunctis officia à se emisit, ipse ad oratorium familiare secessit. Ibi desic inaudito casu fratrum multarum & variarum cogitationes mentem commouere, cum sibi ad memoriam redit illa dudum expetita oratio, quam pro fratribus ipsis tantoperè profuderat: super quibus petierat, vt aut de hac vita ærumnosa ad regnum eos Deus propediem susciperet, aut quoquo modo tanti oneris sibi sarcinam alleuiaret. Tum verò audires hominem se reum vniuersorum clamare, se solum fraternæ cladis & omnium interitus auctorem esse, hominem pestiferum, hominem morte dignum: non qui criminosa aliorum simili morte plebendus sit, sed qui tantos filios Dei scelerata prece vitali luce priuauerit. Me miserum, inquit, vt quid contigit primæ habitationis pauperem locum deseruisse, vt ditioris coenobij sublimem thronum appeterem: quem dum nec sensu regere nõsem, nec ad regendum melioribus locum præberem, is ego, qui subditis iter esse debuissim ad salutem, is, inquam, auctor exiti & dux ad mortem. Sed nõ ex verbis tuis, quisquis es, Angele Dei, assumptos in gloriam nõsem, optare mihi iurè poteram, vt pro innocente familia ego anathema fierem. In hoc saltem tu mihi conficius eris, quòd non, vt interitum eorum optarem, hæc mihi inerat causa orationis: sed nõ sublato pastore, grex destitutus, rursus coenosa mundi voragine irretiretur, optauit eos melius in patriam æternæ mansionis assumi. Cum ergò tanta mētis amaritudine sese vir sanctus accusaret, ecce Angelus Domini additit illi, dicens: Quid est, famule Dei, quòd sic in iuctu & mentis amaritudine teipsum cruciare voluisti? Si Abraham vnicum filium suum Domino negare noluit, tu quis es, qui Deo seruos repenti reddere nõles? An tu iudicium Dei immutare tentabis, vt cum ille vellet milites suos ad coronam vocare, tu ei resisteres, & velut ille quondam Pharaon, aduersus cum vesano militares furore? Sed esto, animas eorum à te requirendas arbitraris, pro eo quòd inconsiderata petitione, dum lapsum eorum metuebas, eos de mundo tolli præoptasti. Verum super hac re non te habes cruciare. Non enim fuit zelus odij, sed paterni insigne amoris. Nam etsi tibi hoc, qualecunque est, imputandum metuis, letandum tibi potius est, quòd illi assumpti in gloriam, cum Deo viuunt, & tu importabili oneris fasce leuatus, hos qui residui sunt, expeditius regere & obseruare valebis. Nam nõ super his ambigua te confundat opinio, non erit ingratum Deo, si & hos, qui adhuc supersunt, ex hac laboriosa vita assumi in patriam poposceris. Veruntamen de eorum assumptione, Dei voluntatem habes expectare, quòd ipsi placeat, & quo ordine iubeat hos de mundo transire, & cum fratribus suis in regno quiescere. Tu verò quoniam felici consummatione militiæ sacræ cursum peregisti, quòd superest vitæ, dignis operibus & exemplis salutaribus impende, sciens quia in proximo est tempus vocationis & remunerationis tuæ. Et hoc tibi signum: Hodie nõueris tibi superuenire nuncium de obitu fratris & coabbatis tui Philiberti, quem Dominus rebus humanis exemptum, felici transitu de hoc mundo vocauit in regnum.
- Indicatur ei ab Angelo obitu S. Philiberti.
- Cap. 25.
- Ad hæc verba Angeli vir Domini Aichadrus, licet charissimi viri obitu turbatus, tamen de gloria ipsius exhilaratus, ait: Gratias tibi ago, Domine Iesu Christe, qui me seruum tuum per Angelum tuum consolari dignatus es, vt quem mœror & tristitia de occasu famulorum tuorum affecerat, audita eorum gloria, releuaret: insuper & glorioso transitu patris Philiberti supernus nuncius noua me exultatione recrearet. Postquam verò instantem diem vocationis meæ mihi innotescere voluisti, hunc præcor,

cor, hunc obsecro Deus meus quantocyus accelera, & debilem senem corporis huius vinculis absolue, cui nihil est in terra, nisi te desiderare, te concupiscere, qui solus es vita mea, gloria mea, desiderium meum, salus & beatitudo mea. Hos ergo, quibus me seruum tuum praesse voluisti, tua, pastor bone, custodia commendo: tu eos Domine ab immundis spiritibus, & ab omni turbinis inquietudine defende, ne pars aduersa nequitiae suae fraudem aliquam in eis exercere praeualeat. Ita fatus, fratres ad se conuocari iussit, quos paterna exhortatione allocutus, ait: Aduertite, fratres, quae dico. Transiturus ex hoc mundo ad patrem Dominus, dum electos sibi alumnos praecipis euangelicis informaret: Hec inquit, mando vobis, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. Et iterum: In hoc cognoscent omnes, quia mei estis discipuli, si dilectione in habueritis ad inuicem. Ego igitur, non Dominus, sed seruus seruorum eius, antequam separer a vobis, exemplo caelestis magistri nostri hanc vobis semper habendam, hanc firmiter tenendam pra omnibus dilectionem instituo. Dehinc vos praemunitos esse praemoneo, vt quia humani generis aduersarius locum istum, vt ipsi experimento didicistis, incurfare non desistat, vos contra nequitiae ipsius machinamenta summam apprehendite vigilantiam, per quam multiformes ipsius dolos vitare possitis. In hoc versutiae ipsius consideranda sunt vestigia, vt quem vitiorum oblectamine non potest subiugare, hunc falsa virtutum specie decipere contendat. Ad huius refellendas igitur insidias apprehendenda est vobis illa, qua electos suos Dominus armauerat, ser-

Iohan. 13. Ibidem. Aliquot dies ante mortem eius exhortationibus fratres instituit.

Matth. 10. Remedia aduersus rationes.

Luc. 21.

Ezech. 18.

Luc. 16.

Luc. 21. Matth. 6. Prou. 10.

1. Cor. 6.

2. Tim. 2.

Gen. 49.

Felix eius obitus.

pentina prudentia: vt dum vobis iactantiae pedem iniecerit, intra vosmetipsos cogitate, quia superbia de caelo angelos, & homines de paradiso deiecit. Si vobis inuidiae virus aut odij infundere tentauerit, mementote quia inuidia diaboli humano generi mortem infudit. Si vos ad iram prouocauerit, audite patrem vestrum dicentem: In patientia vestra possidebitis animas vestras. Si quem vestrum de peccato in desperationis foueam mergere tentauerit, consideret quam multos per poenitentiam & emendationem Dominus a perditione liberauerit, dicens: Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat. Ipse est enim qui per prophetam ait: In quacunque die conuersus peccator ingemuerit, saluus erit. Si vobis cupiditatis aut auaritia vitium obiecerit, memores estote illius in euangelio diuitis, & quae sit illi in inferno causa supplicij. Si ventris ingluuiem promouerit, audite Euangelij diuinum mandatum: Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula & ebrietate. Contra verborum sitatem tenete * Apostoli verbum, dicentis, Quia in multiloquio peccatum non de-

erit. Si fornicationis aut alicuius luxuriae immunditia vos polluere tentauerit, audite scripturam dicentem, quia neque fornicarij regnum Dei possidebunt. Tali itaque armatura Dei assuescite contra vitiorum acies bellare, scientes quia non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Haec, filij mei charissimi, haec obsecro peruiigilante mente retinete, scientes quod haud longo me tempore vobiscum habebitis. Ecce vos mihi testes estis, qualiter ab adolescentia mea inter vos conuersatus sum. Si qua vos in re aut verbo, aut praeuata exemplo offendi, ignoscite mihi. Tali diuini verbi exhortatione fratres per septem dies praemuniens, aedificare non destitit. Septimo vero die acutis febrium pulsibus sine intermissione coepit vrgeri, atque ita circumstantibus fratribus ait: Iam non vos vltra longo detineo sermone, fratres mei. Nam etsi hucusque contra vim morbi eluctatus, vobis silere doloris stimulos, intra praecordia furentes, tentaueram: iam quia dolor ad vitalia vsque prorumpit, dissimulare vltra non valeo. Vnum hoc vobis, praequae omnibus vnum denuncio, ne odium inter vos ille author mali ferere, & fraternam pacem rumpere praeualeat. Ipsi scitis, quia odium hominem separat a Deo, a caelo deijcit, a paradiso excludit. Odium nec passione adimitur, nec martyrio expiatur, nec fuso sanguine emundatur. Quam pestem a vobis Deus omnipotens auertat. En ego colligor ad patres meos: vos corpus meum intra sepul-

turam fratrum nostrorum recondite. Haec locutus, collegit se in lectulum cilicio constratum, & eleuatis in caelum oculis, spiritum caelo reddidit, decimo septimo Calendas Octobris: regnante Salvatore & Domino nostro Iesu Christo: Cui est honor & gloria per immortalia secula seculorum, Amen.